

**แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด***
GUIDANCE TO DEVELOP THE TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT BASED ON
THE BAHUSSUTA 5 OF MORAL TEACHING MONKS IN PRIMARY SCHOOLS UNDER
ROI-ET OFFICE OF EDUCATIONAL SERVICE AREA

พระสายสิทธิ์ สารโท (สิทธิโท)¹

Phra Saisit Saratho (Sittitho)¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.¹

Email : saisitsittitho1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่สอน ในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 214 รูป เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติเพื่อการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย จำนวน 5 รูป/คน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน ด้านการใช้สื่อ ด้านการจัดทำแผนการสอน และด้านการประเมินผล 2. สภาพการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 มีดังนี้ 1) ด้าน การจัดทำแผนการสอน คือ พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและใช้หลักสูตร สถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนการสอน กิจกรรมโรงเรียนทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนการสอน 2) ด้าน การทำเอกสารประกอบการสอน คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารประกอบการสอน 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ เทคนิคการสอนไม่หลากหลาย 4) ด้านการใช้สื่อ คือ ใช้สื่อไม่ หลากหลาย และ 5) ด้านการประเมินผล คือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง 3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนการสอน คือ จัดทำแผนการสอนที่ออกแบบครอบคลุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ง่ายต่อการเข้าใจ 2) ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน คือ จัดทำเอกสารการสอนที่น่าสนใจกระตุ้นให้เกิดการอยาก เรียนของผู้เรียน 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ

*Received: June 5, 2022; Revised: July 22, 2022; Accepted: July 22, 2022

สวดมนต์ไหว้พระ รับศีล นั่งสมาธิก่อนเรียน 4) ด้าน การใช้สื่อ คือ เลือกใช้สื่อที่หลากหลายที่ครอบคลุมการใ้รู้ใ้เรียน กระตุ้นให้คิด และ 5) ด้านการ ประเมินผล คือ ควรประเมินผลจากชิ้นงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้นจากโครงการเป็นฐาน

คำสำคัญ : 1. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน 2. พระสอนศีลธรรม 3. หลักพหุสูตร 5

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the teaching and learning management of moral teaching monks, 2) study the teaching and learning management based on Bahusuta 5 of moral teaching monks, and 3) provide guidance for develop the teaching and learning management based on Bahusuta 5 of moral teaching monks in Primary Schools Under Roi - Et Office of Educational Service Area. This study used the mixed research methodologies. The samples were 214 moral teaching monks. The tool used in this process was a questionnaire. The statistics used to analyze the data were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation. And, researcher interviewed the target group were 5 of educational experts, analyzed by the content analysis to find the conclusion.

The research results were as follows: 1. the teaching and learning management of moral teaching monks in overall was at a highest level; It could be organized in order as follows: Classroom management, making of handouts, using instruction medias, preparation of lesson plans, and the evaluation, respectively. 2. The teaching and learning management based on Bahusuta 5 of moral teaching monks found that: 1) preparation of lesson plans: moral monks lack knowledge and understanding of the curriculum and use educational institutions to formulate lesson plans. school activities resulted in failure to follow the lesson plan, 2) making of handouts: lack of knowledge and understanding in the production of teaching materials, 3) classroom management: do not use a variety of media, 4) using instruction medias: do not use a variety of media, and 5) the evaluation: No multiple assessments and lack of knowledge and understanding of actual assessment. 3. The guidance for develop the teaching and learning management based on Bahusuta 5 of moral teaching monks found that: 1) preparation of lesson plans: develop lesson plans designed to cover a wide range of learning styles and easy to understand, 2) making of handouts: create interesting teaching materials that stimulate students' desire to learn, 3) classroom management: Praying, praying, receiving precepts, meditating before class, 4) using instruction medias: Choose from a variety of media that cover your curiosity. provoke to think, and 5) the evaluation: assessment from student' s work based on the project-based.

Keywords : 1. Guidance for develop the teaching and learning management 2. Moral teaching monks 3. Bahusuta 5

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

“การศึกษาเป็นการสืบทอดความรู้ความสามารถที่มนุษย์ได้ฝึกฝนค้นคิดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม เพื่อถ่ายทอดความรู้ความสามารถ และสร้างเสริมพฤติกรรมแก่เยาวชนสมาชิกที่ดีของสังคม การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการศึกษ ซึ่งได้รับองค์ความรู้ที่ว่า มีคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพ เพราะ กระบวนการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาเยาวชนทั้งกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้ เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้สังคม ความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2542)

ในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งได้พัฒนาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้จัดการศึกษาตาม หลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมแห่งความเป็นคนไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ อย่างมีความสุข เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กรมวิชาการจึงได้เสนอ ขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดมาตรฐานและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็ได้ถือกำเนิดขึ้นและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการ สนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา นั้น เกิดจากแนวคิดเพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูป การศึกษาของไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาของรัฐนั้นต้องจัดให้บุคคลมี สิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ อีกทั้งมีเจตนาที่จะให้การศึกษ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ค้ำครอง สิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสทุกคนได้รับ การศึกษาอย่างทั่วถึง และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังนั้น แนวคิดในการจัด หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มี ความสมดุลทางจิตใจ ร่างกาย สติปัญญาและสังคม สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อตกลงร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมและ กระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาซึ่งในระยะแรกรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณผ่านทางกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกดังนี้ 1) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งใน ด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา 2)เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา 3)เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้คู่คุณธรรมสามารถนำความรู้และ คุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ถูกคาดหวังว่า พระสงฆ์ต้องมีความรู้และมีประสบการณ์โดยตรงทางพระพุทธศาสนาสามารถถ่ายทอดความรู้ ทางด้านเนื้อหาและการนำไปใช้ได้อย่างดี แต่พระสอนศีลธรรมในปัจจุบัน ไม่มีเทคนิควิธีการถ่ายทอด ความรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อธิบายเนื้อหาตามตำราและ

พระไตรปิฎกตลอดจนไม่สามารถนำ เทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจพิจารณาได้ สองแนวทาง คือ พระสอนศีลธรรมไม่มีความรู้ด้านเทคนิค วิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่หลากหลาย หรือครูพระต้องसारวมกาย วาจา และใจ ในขณะที่ดำเนินการสอน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เจริญมาได้ตลอดเวลานับพัน ๆ ปี แพร่หลายเป็นที่ นับถืออยู่ในประเทศต่าง ๆ และคณะสงฆ์ผู้สืบทอดพระศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันใหญ่และสำคัญในสังคม ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์ ยืนยันถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ อย่างประจักษ์ชัดโดยไม่ต้องอธิบาย ในเมื่อประจักษ์พยานภายนอกแสดงให้เห็นแล้วเช่นนี้ ย่อมชวนให้ พิจารณาสืบค้นต่อไปถึงเนื้อธรรมคำสอน หลักคำสอน และวิธีการสอนของพระองค์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาสภาพการจัดการ เรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด อันจะ ทำให้สามารถ ทราบถึงการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษา มาเป็น เครื่องช่วยในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อันจะเป็นข้อมูลในการการปรับปรุง พัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศสภาพการเรียนการสอนและสภาพการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด

3.2 ได้แนวทางพัฒนาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

3.3 ได้ข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลัก พหุสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่สอนในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 481 รูป คนซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (จักรกฤษณ์ โพตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก, 2563) และการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open end) หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.958 และแบบสัมภาษณ์ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาสภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 5 รูป/คนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด โดย ภาพรวม

การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษา	ระดับการจัดการเรียนการสอน			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. การจัดทำแผนการสอน	3.68	0.67	4	มาก
2. การทำเอกสารประกอบการสอน	4.15	0.51	2	มาก
3. การจัดการห้องเรียน	4.25	0.49	1	มาก
4. การใช้สื่อ	4.05	0.55	3	มาก
5. การประเมินผล	3.62	0.63	5	มาก
รวม	3.95	0.57	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ด้านการจัดการห้องเรียน ($\bar{X}=4.25$, S.D. = 0.49) ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.51) ด้านการใช้สื่อ ($\bar{X}=4.05$, S.D. = 0.55) ด้านการจัดทำแผนการสอน ($\bar{X}=3.68$, S.D. = 0.67) และด้านการประเมินผล ($\bar{X}=3.62$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

5.2 สภาพการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 ด้านการ จัดทำแผนการสอน มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนการสอน คือ พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนการสอน กิจกรรมโรงเรียนทำให้ไม่ได้ ปฏิบัติตามแผนการสอน ไม่สามารถการนำการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เข้ามาประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรมไม่ได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาและจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา 2)ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารประกอบการสอน 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ เทคนิคการสอนไม่หลากหลาย ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควร ไม่มีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ 4) ด้านการใช้สื่อ คือ ใช้สื่อไม่หลากหลาย ไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อ ค้นหาสื่อ และเลือกใช้สื่อ ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ 5) ด้านการประเมินผล คือ ไม่ได้ประเมินผลการเรียนการสอน ไม่มีการ ประเมินแบบหลากหลาย และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง

5.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนการสอน คือ จัดทำแผนการสอนที่ออกแบบ ครอบคลุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ง่ายต่อการเข้าใจ นำหลักการเรียนรู้ของ Bloom มาประยุกต์ใช้ เทียบเคียง ใช้การเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานหรือปัญหาเป็นฐานมาประยุกต์การเรียนการสอน 2) ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน คือ จัดทำเอกสารการสอนที่น่าสนใจกระตุ้นให้เกิดการอยากเรียนของผู้เรียน จัดทำใบงานที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านการสร้าง ความเข้าใจ การนำไปสู่การวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ สวดมนต์ไหว้พระ รับศีล นั่งสมาธิ ก่อนเรียน กระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ ใฝ่รู้ ด้วยสื่อและคำถาม การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด กิจกรรมการเรียน การสอน การรับฟัง การให้คำปรึกษา 4) ด้านการใช้สื่อ คือ เลือกใช้สื่อที่หลากหลายที่ครอบคลุมการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน กระตุ้นให้คิด ใช้สื่อในท้องถิ่นเพื่อความง่ายต่อการทำความเข้าใจ 5) ด้านการประเมินผล คือ ควรประเมินผลจากชิ้นงานที่นักเรียน สร้างสรรค์ขึ้นจากโครงการเป็นฐาน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการทำ เอกสารประกอบการสอน ด้านการใช้สื่อ ด้านการจัดทำแผนการสอน และด้านการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การ

ประเมินผลเป็นงานวิชาการที่ค่อนข้างวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกมาเป็น คะแนนจากการทำข้อสอบ ซึ่งถือว่าเป็นที่ง่ายและตรวจสอบได้ แต่ในการจัดการเรียนในปัจจุบัน การ ประเมินผลการเรียน จำเป็นต้องมีการวัดจากหลากหลายรูปแบบ ในทางปฏิบัติอาจยังไม่ชัดเจน ทำให้ นำมาใช้ไม่สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพระสอนศีลธรรมด้วยแล้ว ถือว่ามีปัญหาอย่างมาก เพราะ ทักษะในการจัดการศึกษาไม่ได้เรียนมาอย่างเป็นระบบ มีเพียงการอบรมระยะสั้นๆ สอดคล้องกับ พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวโส (ชัชวรงค์) (2553) ได้ศึกษา สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.07 ด้านสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี โดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.86 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 ด้านการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.22 และพระมหาวิจัก กิตติวณโณ (ชนะพจน์) (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการ สอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธวิธีการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพทักษะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมพระสอน ศีลธรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สภาพทักษะการใช้วาจาภิรยาทำทางในการสอน สภาพทักษะการอธิบาย ในการสอน สภาพทักษะการสรุปบทเรียนในการสอน สภาพทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน สภาพทักษะการ ใช้อุปกรณ์การสอน สภาพทักษะการใช้ กระดานดำในการสอน สภาพทักษะการใช้คำถามในการสอน สภาพทักษะการเสริมกำลังใจในการ สอน และสภาพทักษะการเร้าความสนใจในการสอน และสอดคล้อง กับ พระพิติพร วิชชากร (ขันธ นันท์) (2561) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนประถมศึกษา การวัด ประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด และที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิธีการสอน ด้านการ สร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการ พัฒนาการสอนวิชาพระพุทธศาสนา มีดังนี้ 2.1) การวัดประเมินผล จัดรูปแบบในการวัดผล และ ประเมินผลตามลักษณะของท้องถิ่นให้เป็นแบบมาตรฐานในทุกระดับชั้น 2.2) ด้านวิธีการสอน มี วิธีการ กระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในการ แก้ไขปัญหาหรือ พัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.3) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัยไร้ภัยทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ เพื่อนำไปสู่การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา 2.4) ด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอน ใช้สื่อที่ ทันสมัยมีความ หลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ประกอบเนื้อหาบทเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ การสอน

6.2 สภาพการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 มีดังนี้ 1) ด้านการจัดทำ แผนการสอน คือ พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและใช้หลักสูตร สถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนการสอน กิจกรรมโรงเรียนทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนการสอน ไม่สามารถนำการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรม ไม่ได้มีส่วนร่วมเพื่อ

พัฒนาและจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา 2) ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตเอกสารประกอบการสอน 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ เทคนิคการสอนไม่หลากหลาย ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควร ไม่มีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ 4) ด้านการใช้สื่อ คือ ใช้สื่อไม่หลากหลาย ไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อ ค้นหาสื่อ และเลือกใช้สื่อ ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ และ 5) ด้านการประเมินผล คือ ไม่ได้ประเมินผลการเรียนการสอน ไม่มีการประเมินแบบหลากหลาย และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยส่วนมากยังไม่ได้ผ่านการอบรม หรือจบหลักสูตรวิชาชีพครู เป็นเพียงพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหน้าที่หลัก เมื่อความรับผิดชอบในการเป็นครูสอนในโรงเรียนได้รับผิดชอบในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดปัญหาในหน้าที่ได้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ พระปลัดปรีชา นนทโก (จุลเจือ) (2560) ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของพระสอนศีลธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง พบว่า มีสภาพปัญหา 4 ประเด็นหลักคือ 1) ด้านหลักสูตร พระสอนศีลธรรมไม่เข้าใจเนื้อหาสาระในหลักสูตรที่โครงการพระสอนศีลธรรมกำหนดให้ ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ได้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดความรู้ความสามารถในการสร้างความสนใจนักเรียน ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควร 3) ด้านการผลิตและใช้สื่อ พระสอนศีลธรรมยังใช้สื่อการสอนที่ไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และไม่ครอบคลุมทุกหัวข้อที่เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผล พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล ความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง และความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนน และสอดคล้องกับ พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวโส (ชัยวงษ์) (2553) ได้ศึกษา สภาพการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มีดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนไม่ค่อย สนใจการฟังจุดประสงค์ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน พบว่า สื่อมีจำนวนน้อย สื่อไม่ทันสมัย หลักสูตรไม่เหมาะสม สถานที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า เวลาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีจำกัด สถานที่ไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ขาด การศึกษานอกสถานที่ นักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรม ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า การวัดผลไม่ตรง กับความเป็นจริง ไม่มีมาตรฐาน การไม่ยอมรับการประเมินผล

6.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธ 5 โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด มีดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนการสอน คือ จัดทำแผนการสอนที่ออกแบบครอบคลุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ง่ายต่อการเข้าใจ นำหลักการเรียนรู้ของ Bloom มาประยุกต์ใช้เทียบเคียง ใช้การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานหรือ ปัญหาเป็นฐานมาประยุกต์การเรียนการสอน 2) ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน คือ จัดทำเอกสารการสอนที่น่าสนใจกระตุ้นให้เกิดการอยากเรียนของผู้เรียน จัดทำใบงานที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านการสร้างความเข้าใจ การนำไปสู่การวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ 3) ด้านการจัดการห้องเรียน คือ สวดมนต์ไหว้พระ รับศีล นั่งสมาธิก่อนเรียน กระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้วยสื่อและคำถาม การให้นักเรียนมี

ส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การรับฟัง การให้คำปรึกษา 4) ด้าน การใช้สื่อ คือ เลือกใช้สื่อที่หลากหลายที่ครอบคลุมการใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตุ้นให้คิด ใช้สื่อในห้องเรียนเพื่อ ความง่ายต่อการทำความเข้าใจ และ 5) ด้านการประเมินผล คือ ควรประเมินผลจากชิ้นงานที่ นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้นจากโครงการเป็นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่สามารถ แทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย และครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอน จะต้องประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน การสอดคล้องกับ ศิริญาณาทองมะหา และคณะ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร 5 ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 49 สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร 5 ประกอบด้วย 1) การฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) พบว่า จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นการสื่อสาร ทักษะการฟังได้อย่างถูกต้องชัดเจน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านการทรงจำ (ธตา) พบว่า มีกระบวนการ จัดกระทำกับข้อมูลที่ได้รับรู้ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ส่วนร่วมในการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จัดจำ ได้ง่าย และสามารถระลึกได้ ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 3) การเข้าใจ และการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) พบว่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ระดับชั้นเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสาระ โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การวิเคราะห์ (มนสานุเปกชิตา) พบว่า เปิดโอกาสให้ได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน จัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ จัดระบบความคิดและ วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5) สังเคราะห์ ประยุกต์ (ทัญญิยา สุปฏิวิธธา) พบว่า โรงเรียน นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเหมาะสมจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ วัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน และสอดคล้องกับ ญัฐวิภา เครือวรรณ, กฤตยากร ลดาวัลย์, สุเทพ เมยไธสง (2564) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ การพัฒนาหลักสูตรควรจัดเนื้อหาและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับชุมชนและความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีระบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลและสรุปผลแผนงานโครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำสิ่งที่ได้เป็นประโยชน์มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตร 5 ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรุปลงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักพุทธ 5 ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านการจัดทำแผนการสอน โครงการครูพระควรจัดอบรมการจัดทำแผนการสอนให้พระสอนศีลธรรม โรงเรียนควรให้พระสอนศีลธรรมร่วมในการกำหนดจัดทำหลักสูตร ควรจัดให้มีการร่วมกันรับผิดชอบในรายวิชาการระหว่างครูประจำชั้นกับพระสอนศีลธรรม

8.1.2 ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน โรงเรียนควรจัดคู่มือในการทำเอกสารประกอบการสอน โครงการครูพระควรจะมีการอบรมการจัดทำเอกสารประกอบการสอน

8.1.3 ด้านการจัดการห้องเรียน โครงการครูพระควรจัดอบรมการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อต่าง ๆ ให้ครอบคลุม ควรกำหนดการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามหัวข้อการจัดการเรียนการสอน และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน

8.1.4 ด้านการใช้สื่อ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ในการผลิตสื่อโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรจัดอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อที่เหมาะสม ควรจัดอบรมการสืบค้นสื่อการเรียนการสอนในโลกอินเทอร์เน็ต

8.1.5 ด้านการประเมินผล ควรมีการจัดอบรมเทคนิคการประเมินผลการเรียนการสอน ควรให้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้โครงการเป็นฐานมาใช้ในการเรียนการสอน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านการจัดทำแผนการสอน จากผลการวิจัย ควรกำหนดให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งการทอ้งปากเปล่า ทำให้เกิดความจำดี รู้จักจับสาระสำคัญ จับหลักให้ได้

8.2.2 ด้านการทำเอกสารประกอบการสอน จากผลการวิจัย ควรให้ผู้สอนได้จัดทำเอกสารประกอบการสอนที่มีแบบฝึกหัดท้ายบท เพื่อความเข้าใจแจ่มแจ้งทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

8.2.3 ด้านการจัดการห้องเรียน จากผลการวิจัย ควรให้ผู้สอนมีการจัดมุม ข่าว หรือกระดานแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา

8.2.4 ด้านการใช้สื่อ จากผลการวิจัย ควรมอบนโยบายให้ผู้สอนเก็บข้อมูล ผู้เรียนให้มากขึ้น เพื่อนำสื่อมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนแบบใดในการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียน

8.2.5 ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัย ควรมอบนโยบายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษารูปแบบจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม ตามหลักพหุสูตร 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

8.3.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพหุสูตร 5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

9. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ..

จักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก. (2563). สถิติเพื่อการวิจัย และการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิจัย. เลย : สารวย ก้อปปีบ้านใหม่.

ณัฐวิภา เครือวรรณ, กฤตยากร ลดาวัลย์, สุเทพ เมย์ไธสง. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลัก ไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 10(2). 312–323.

พระครูสมุห์บุญเลิศ ขยวโส (ชัยวงษ์). (2553). สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดปรีชา นนทโก (จุลเจือ). (2560). การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด ระยอง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพิติพร วิชชากร (ชนธนนท์). (2561). ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวิจัก กิตติวณโณ (ชนะพนธ์) และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของพระสอน ศีลธรรมตามหลักพุทธวิธีการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ. 6(4). 1947–1963.

ศิริญาภา ทองมะหา และคณะ. (2562). แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลัก พหุสูตร5 ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 49 สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 6(1). 28-38.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พระครูปริยัติคุณรังษี, ผศ.ดร. ประธานกรรมการที่ปรึกษา พระครูสุจิตธรรมสุนทร, ดร. กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขตลอดเวลาในการ ดำเนินการ จัดทำงานวิจัย และได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ประสบ ความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม แสงนนท์ ประธานกรรมการสอบ ในการให้ คำแนะนำและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัย ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง ผู้ทรงคุณวุฒิที่แนะนำแนวทางการทำงานวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณ พระมหาจักรพล สิริธโร, ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์นาถรณ์ นันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชณพงษ์ ศรีจันทร์ ดร.จักรกฤษณ์ โปตาพล และ ดร.กรรณิกา ไวโสภา ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการ ดำเนินการวิจัย ช่วยให้คำแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้ศึกษาและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ศึกษาที่ผ่านมา และขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ท่านผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูผู้สอนทุกท่าน ที่กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตอบแบบสอบถาม และช่วยเหลืออนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตัญญู กตเวทิตาต่อพระคุณ บิดาและมารดา ครูบา อาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและเป็นการกำลังใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดีที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่ง